

TKC • TKK

TKP

TKK

TKC

TKC

TKC

TKC

TKC

SISU: MEIE KOOLIDE AASTAPÄEVAKS — E. KIVIVARE / MÕNI SÕNA
KÕNEKUNSTIST — M. PARK / RÄNDUR LUMEN — N. AL-
LAS / ÕHTU EEL (KURDNA-KUREMÄE RAJAL) — K. LIPPING / MÕNIN-
GAID MÕTTEID ÕPILASTE ISETEGEVUSEST — A. ANTISOV / A. H. TAMM-
SAARE 60-AASTANE — E. PERMAN / KUI ARU-MIHKEL PIDI VESKILE
MINEMA — E. VASEMÄGI / SÜGIS — K. LIPPING / VESTLUS MEIE SUUR-
KIRJANIKUGA — E. PERMAN / TEEL — N. ALLAS / OLGEM KARSKED —
V. KURG / KAUNI KEELE KAITSEKS / HANDO MUGASTO — E. KERA /
JAKOB LIIVI EI OLE ENAM — A. LÄTT / HR. O. EOMÕISA 40. SÜNNIPÄE-
VAL — E. TUBIN / OS-KO-MON'I ÕHTU — E. PERMAN / KOOLI ELU /
KAAS E. KERALT.

Vastutav peatoimetaja: **L. Vihalem.** Keeleline korrektor ja kirjanduslik nõu-
andja: **M. Teder.** Kunstiline nõuandja: **E. Ahas.** Majandusjuht: **E. Moss.** Tali-
tuse juht: **K. Väarsi.** Tegevtoimetaja: **E. Perman.** Toimetus: **L. Pehk** (sekretär),
V. Viirmäc, **M. Keres,** **A. Peerandi.** Talitus: **R. Looga,** **E. Kera.**

I L O L I

TARTU KOMMERTSGÜMNAASIUMI, KOMMERTSKOOLI, III PROGÜMNAASIUMI,
KAUBANDUS- JA ÄRINDUSKESKKOOLI ÕPILASKONNA AJAKIRI

Ilmub 6 numbrit semestris.

VIII aastakäik

Märts 1938

Nr. 4/5 (44/45)

54428

SF 4192

Meie koolide aastapäevaks.

Käesoleval õppeaastal on tähtsamaks sündmuseks meie koolide aastapäeva-pidustused. Kommertsgümnaasium vaatab tagasi oma 17-aastasele elueale.

Aeg on möödunud lennates, ta ei ole hetkekski peatunud, rääkimata tagasitulekust. Kuigi 17. aastapäev ei ole mingisugune eriline juubelpäev, töötab ta siiski kujuneda Kommertsgümnaasiumile meeldejäävaks sündmuseks. Nimelt kannab nime „Kommertsgümnaasium“ ainult väike hulk õpilasi. Ja kui saabub kevad — ühes nendega, kes lõpetavad kooli, kaob ka nimi „Kommertsgümnaasium“. See tekitab nagu nukrust hinges. Jäävad aga siiski mälestused, ja mälestusiski võime rännata tagasi noorusmaile.

Meie koolide aastapäev on saanud meie võitlevate noorte sihtide ja töövilja templiks, kuhu kogunetakse igal aastal, et meenutada möödunud päevi ning hetki. Tuleb palju neid, kes on juba varemalt lõpetanud kooli ja siirdunud ellu. Tahetakse veel veeta mõni tunnike oma endises koolimajas, mis aastate jooksul on saanud otsekui teiseks koduks, ja meenutada endisi koolipäevi — rõõmsaid ja kurbi. Need tunded seovad kõiki, kes on kokku puutunud meie kooliga.

Jääb vaid soovida meie koolile õnne aastapäeva puhul ja loota, et tulevik on avaram ja helgem.

Evald Kivivare.
Opilaskonna esimees.

Mõni sõna kõnekunstist.

Ala, mis seni on leidnud vähe viljelemist, kuid mis tänapäeval suuremat tähelepanu pälvis, on kõnekunst. Eriti noorsoo-organisatsioones peaks pühendatama rohkem tähelepanu kõneoskuse arendamisele, sest koolitundides ei õpetata kõnelemist peaaegu üldse, välja arvatud vaid mõned kirjandusloo-tunnid. Praegusa aja ühiskond nõuab aga haritud ini-

meselt oskust oma mõtteid, tundeid ja teadmisi kõnes väljendada. Kõneoskust läheb meil tarvis oma huvide, vaadete ja töökspidamiste kaitsmisel; oskust kõnelemiseks nõuab meilt ka seltskond.

Heaks kõnemeheks pole keegi sündinud, vaid kõnet tuleb nagu muidki oskusi arendada ja õppida. Ütles ju kuulus Cicero'gi: „Orator fit, non

nascitur“ (kõneleja kujuneb, ta ei sünni). Et aga saada heaks kõnemeheks, selleks on tarvis omandada teoreetilisi teadmisi ja teha praktilisi harjutusi.

Kõne valmistamisele asudes peab olema kõigepealt selge ülevaade aimest, millest tahetakse rääkida. Peab olema kindel kõne eesmärk ja teada olukord, milles tuleb kõnelda. Kui on kõne teema valitud, tuleb hankida materjali kõne koostamiseks. Materjali kõne ülesehitamiseks võib saada kirjandusest, ajakirjandusest, omaenese tähelepanekuist, mõttest ja tundmusist. Raamatuist ja ajakirjandusest leitud andmed tuleb paberile üles märkida, et pärast kõne viimistlemisel oleks neid parem kasutada.

Andmed kogutud, koostatakse kõne kava. Tavaliselt kõne koosneb kolmest osast: sissejuhatuses, arendusest ja lõpust. Sissejuhatavas osas juhitakse kuulajate tähelepanu kõnele, tehakse teatavaks kõne teema ja põhjus. Siis loogilises järjekorras tulevad reastada üksikud laused kõneks. Üksikute lausete vahel olgu side, üks mõte järgneva loogiliselt teisele. Laused olgu lühikesed ja selged.

Oma väidete tõestuseks võib esitada statistilisi andmeid, tuua tähtsamate tegelaste tsitaat-näiteid elust, kirjandusest jm. Kõne ilustamiseks tarvitagu piltlikke võrdlusi, kontraste ja muid stiililisi elemente. Kõne lõpus tuleb teha järeldus ja lühike kokkuvõte. Et kuulajaid rohkem sütitada, selleks olgu lõpp efektiivne, kaasakiskuv. Kaaluvamad argumentid jäetagu lõpuossa, siis jäävad nad kuulajatele paremini meelde.

Algajail kõnelejail on soovitatav kõne sõna-sõnalt paberile üles märkida. Enamus parimaistki oraatoreist peab suureks vooruseks kõne paberile täpsalt üles kirjutada. Kõnelda ei ole aga soovitatav paberilt maha lugedes, vaid peast, sest mahaloetud kõnel ei ole soovitud mõju. Ka ei tule kõnet sõna-sõnalt paberilt pähe tuupida, vaid tuleb ainult meeles pidada kõne tuum ja põhimõtted. Kõne omandab lõpliku kuju alles kõnetoolis, kus olukorra kohaselt tuleb tihti hoopis

uusi mõtteid väljendada. Päheõpitatud kõne võib kõnetoolis järsku unuda ja kõneleja piinlikku olukorda sattuda. Eriti algajaid kõnelejaid võib tabada see hädaoht.

Kõnelda tuleb nõnda valjult, et ka tagapool olijad võivad selgesti ettekannet kuulda. Alguses olgu hääldus tasasem, siis kordkorrald tuleb seda kõvendada, väljendades tähtsamaid argumente eriti kõvemalt. Agiteerivad, kihundavad kõned tuleb hästi hoogsalt ja sütitavalt ette kanda. Neis peab olema rohkesti päevakohaseid lööklauseid, rohkesti elu ja tuld. Teadusliku sisuga kõnesid iseloomustab asjalik toon, objektiivsus ja tõikade rohkus. Kõnelda tuleb vabalt, pingutamata, ilma kunstlike liigutusteta. Vaade olgu suunatud kogu aeg kuulajatele, et mitte kaotada kontakti. Tuleb juba kõnet alustades püüda luua sidet kuulajatega.

Meie rahvas on vähekõnelev rahvas. Häid kõnemehi on meil väga vähe. Isegi avaliku elu vanemalt tegelasilt võib kuulda tihti kõnesid, mis oma mageda sisu, monotoonuse, vigase artikulatsiooni ja puuduliku keelega äratavad pigem vastumeelust kui poolehoidu. Pole ime, et sageli ajalehis avaldatud koosolekute ülesvõtteil võime näha vaid uniste, tülpinud nägudega inimesi. Ja pole ka harvad juhtumid, kus mõni tegelane peab paraadi- või tervituskõne siilindri põhjas olevalt paberilipakalt maha lugedes. On kindel, et see neis, kellele kõne peetakse, head muljet ei tekita. Hea tahtmise juures on aga võimalik neid defekte kõrvaldada. Kui antiikaja suurim oraator Demosthenes (384—322 a. e. Kr.) suutis oma puudulikku häälendamist arstida ränikive keele all hoides järjekindlalt kõneharjutusi tehes ja nõrka häält kõvendada merekohinaga võidu deklameerides, siis peaks puuduste kõrvaldamine olema meiegi oraatoreil võimalik.

Jätkugu siis „Iloli'gi“ noortel üha kasvavat huvi kõnekunsti viljelemiseks, et neistki tõuseks kõnemehi, kes ei teeks häbi rahvale.

Meinhard Park.

Õhtu eel.

(Kurtna-Kuremäe rajal.)

Üle legendiku kustub valgus,
Päiksepuna varjab suusateed...
See on kokku nagu rõõm ja valu —
Viimne punetus mu taga ja mu ees.

Ikka ligemale jõuab õhtu,
Kaugelt kõmab kloostri kella hääl
Ja mu kopsud täis on verd ja õhku,
Suusad lendavad ja tee on hää.

Ikka ligemale jõuab õhtu,
Ikka tõsisem on kella hääl
Nagu palve, millel pole sõnu,
Südamesse kloostrist igaveseks jääb.

K. Lipping.

Mõningaid mõtteid õpilaste isetegevusest.

Õpilaskonna isetegevus oli olemas juba enne Vabadussõda, kuigi võidi teotseda salaja, n. ö. pöranda all. Teame, et õppurid olid ju need, kes Vabadussõja puhkemisel haarasid relvad ja läksid vastu ülekaalukale vaenlasele. Sõjaliinilt tagasi tulnud, hakati organiseeruma. Kutsuti kokku mitmeid kongresse, loodi Koolinoorsoo Keskliit, Õppurkondade Keskbürood, otsustati hakata välja andma ülemaalse ulatuvusega õpilasajakirja ja pidada tihedat sidet välismaiste õppurkondadega.

Teotseti otse palanguliselt, kuigi esialgu mitte nii palju omaloomingu alal kui organiseerides ja välisvormi luues. Tolleaegne õppurikond oli väga iseseisev ja iseteadev: arvustati teravalt nii ühiskonda kui ka õpetajaid, sageli viimastega vaenus olles. Korraldati mitmesuguseid vaidlusõhtuid, mille arv oli nii suur ja millest osavõtmine nii elav, et õpetajail tuli sageli vahele astuda ja keelata õpilasile neist osavõtmine. Vaieldi ja kõneldi igasuguseist ühiskondlikest sündmusist, poliitikast, rahvuskultuurist, kirjandusest, spordist, noorsoopsühholoogiast ja muust, sattudes nii mõnikord ka ajakirjanduse halvaks panu alla. Sääraseid koosolekuid peeti keskmiselt peaaegu iga päev või vähemalt mitu korda nädalas. Õppurid, tulnud sõjast ja asunud uuesti koolitööle, tundsid

endid juba täiskasvanutena, ka nende vanusetase oli kõrgem praegusa aja õpilaste omast, sellest johtuski nende meile nii võõrana näiv liigne tõsidus ja otsekui ülekasvamine kaasaegsest seltskonnast, suur vaimustus ja idealism.

Kahjuks ei kestnud õpilaskonna isetegevus nii elaval kujul kuigi kaua, vaid hakkas vaibuma juba 1922.—23. a. paigu. Haridusministeeriumi poolt maksma pandud põhikirjaga likvideeriti Koolinoorsoo Keskliit ja selle asemele loodi õpilasingid üksikute koolide juurde, nagu see praegu on maksev. Koolinoorsoo Keskliit esitas sel puhul haridusministeeriumile märgukirja, mis siiski ei leidnud arvestamist.

Siit alates on õpilaskonna isetegevuses märgata langust. Kuigi meil praegu ülistatakse õpilaskonna isetegevust ja tehakse suuri sõnu selle arenemisest mitmesuguste aastapäevade puhul, võib õigusega nentida, et praegune isetegevus, mõnes kooli vahel küllaltki elav, ei ole pooltki nii kõrgel tasemel kui endine.

Miks praegu ei olda küllalt innukas isetegevustöös?

Kas on praegune õppurikond huvitavaene või pühendunud liigselt spordile ja tantsule, et ei jätku aega isetegevuseks? Ei. Ka siis sporditi ja tantsiti sama suure innuga kui praegu.

Põhjusi tuleb otsida eeskätt praegusaja õpilaste mentaliteedist. Praegused õppurid on eelkõige „elulähedased“ ja moodsad ning haaratud ajavaimust — kergemeelsed ja optimistlikud. Nüüdisaegne õppurikond on väga erinev oma eelkäijast. Ollakse aktiivsed, praktilised, ebakriitilised ja taltsutamatud, väljaspoole suunatud huvidega, armastatakse kergust ning lõbu. Tuntakse huvi ka teotsemise vastu, kuid tähtsad on saavutused, mitte saavutusviisid. Milleks võtta osa isetegevustööst ja käia koosolekuil ja vaidlusõhtuil, millest mingit otsest kasu ei saa. Parem juba siis sportida, sest siin on tulemused silmanähtavad ja sentimeetriga mõõdetavad.

Vabadussõjaegsete õppurite vaimustus, suured sõnad, aated ja teotsemisind, samuti tõsidus ja paatos tunduksid praegusajal naeruväärsetena või koguni lapsikutena.

Teise põhjusena võiks nimetada seda, et nüüdne isetegevustöö ei sütitä ega huvita õppureid. Kahtlemata on praegune koolitöögi pingutavam ja aeganõudvam kui endine. On päris loomulik, et kui ollakse sunnitud osa võtma õppetundidest enne lõunat 5—6 tundi, siis veel mõnedest õhtupoolseist tundidest ja õp-

pima kodus, siis vabal ajal ei taheta end väsitada mõne sageli ebahuvitava referaadi kuulamisega. Ringide töö ei tohiks sarnaneda õppetundide tööga, ei tohiks piirduda mõne kitsa alaga, mida kahjuks praegused õppe-ringid taotlevad. Nii ei suudeta kaasa tõmmata laiemat hulka isetegevusele.

Võistluseksamid edasipääsemiseks kõrgemaisse koolesse ja klassesse takistavad õpilaste isetegevust, sundides kitsaalaliselt piirduma õppetööga, mis on võistluse tõttu paratamatu.

Ringide tegevust halvab ka nende liigne rohkus. Rida spetsiaalringe suudab vaevalt korraldada ühe koosoleku aastas. Ka liikmete arv ringes on väga väike.

Kui tahetakse loota, et õpilaskonna isetegevus päris välja ei sureks, siis tuleks katsuda seda teha kuidagi huvitavamaks, mis aitaks tõmmata kaasa laiemaid hulki. Näiteks võiks korraldada matku, laagreid, vaidlusõhtuid, kirjanduslikke kohtuid ja muid sääraseid hoogsamaid isetegevusalu.

Meiegi isetegevusjuhid peaksid seda tõsiselt kaaluma.

Anfissa Antsov.

A. H. Tammsaare 60-aastane.

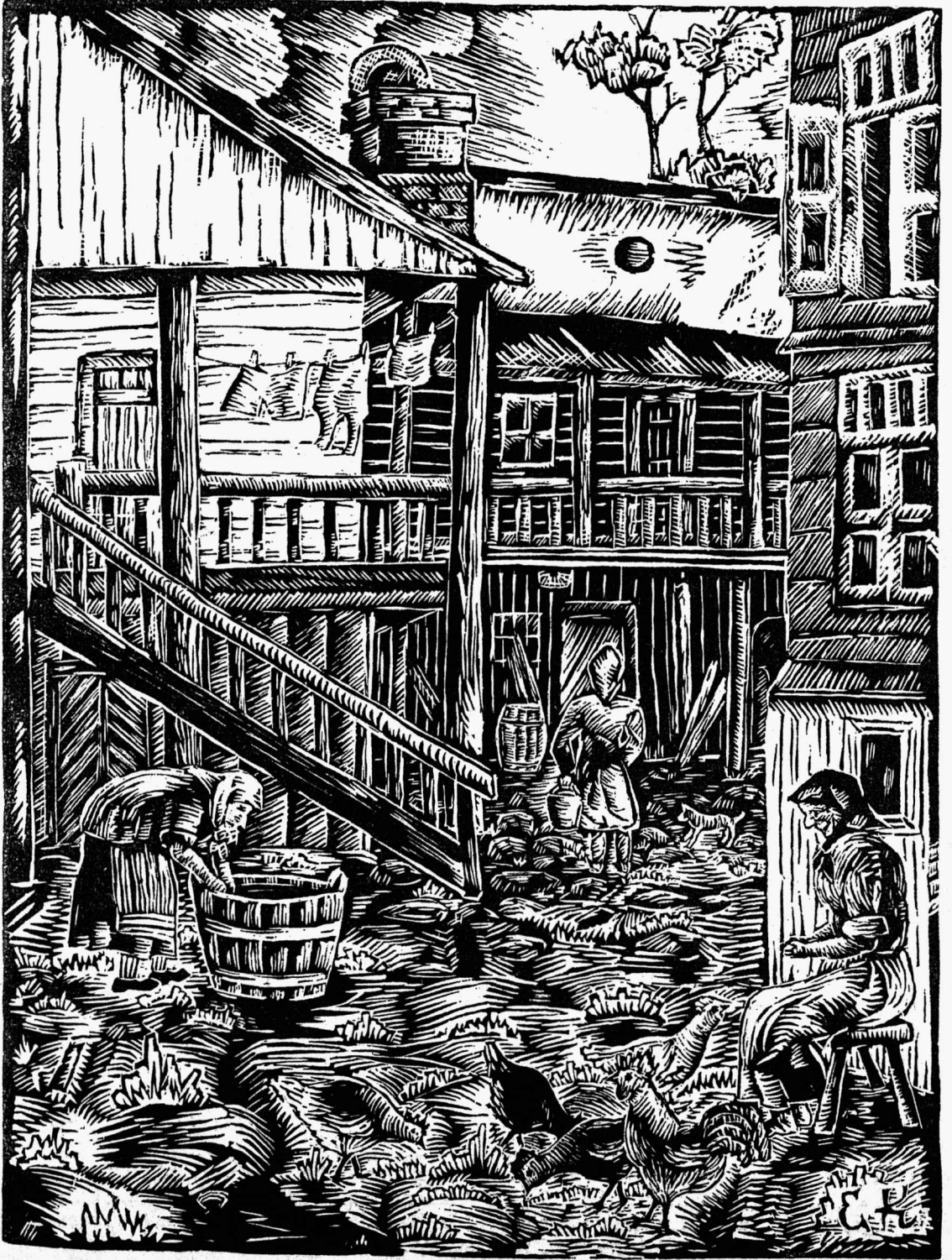
Kirjanik A. H. Tammsaare, kodanikunimega Anton Hansen, sündis 30. jaan. 1878 Albu vallas Põhja-Tammsaare talus Järva-Madisel. Tema isa Peeter Hansen omas kihelkonnakooli haridust, oskas seepärast saksa keelt ja harrastas viiulimängu. Kirjaniku sünnitalu asub savist ja kruusast koosneval väljamäel, keset laiu soid ning rabu.

Hansenite suur perekond, koosnedes kaheksast vennast ja neljast õest, oli andekas keelte ja muusika alal. Kirjanik olevat juba varakult lugema hakanud teiste vendade kõrval. Isa oli tal range mees, kes juhatas lapsed varakult tööle. Oma pärasistes teoses „Tõde ja õigus“ on ta Andrese tüübi loonud oma isa

järgi. Vanemad tahtsid Antonit koolitada kirikõpetajaks, sest ta oli pehme ja järeleandliku iseloomuga.

8-a. hakkas Anton käima vallakoolis, ja 1893 viis isa ta Väike-Maarja kihelkonnakooli. Seal oli õpetajaks Jakob Tamm, kelle mõjutusel tek-

Enn Kera.

Agulis.

kiski kirjanikul huvi ilukirjanduse vastu. Juba sel ajal hinnati koolis Antoni kirjandeid, mida kaasõpilased salaja üles otsisid ja lugesid. Pärast kooli lõpetamist tegi kirjanik paar aastat kodus talutööd. 1898. a. saatis isa Antoni Tartu H. Treffneri eragümnaasiumisse edasi õppima. Ainelise kitsikuse tõttu oli kirjanik sunnitud õppe- ja kostiraha tasa teenima: ta pidi kooli internaadis lauda katma, leiba lõikama, hommikuti kaasõpilasi äratama ja algklassides vene keele ja aritmeetika-tunde andma. Suvevaheajal tegi Anton kodus tööd. Oma vendi-õdesid armastas ta väga ja kirjutas neile sünnipäevade puhul luuletusi.

Kuigi vanemad tahtsid Antonist koolitada kirikõpetajat, ärkas tema vastumeelse usuõpetaja tõttu suurem huvi ilukirjanduse vastu. „Postimehes“ ja „Kiirtes“ ilmub tema novelle. 1903. a. lõpetas A. H. Tammsaare gümnaasiumi.

Et aineliselt kehvade olude tõttu ülikooli minek oli takistatud, pidi Tammsaare ajakirjanikuna elatist hankima. „Teataja“ toimetuses Tallinnas kirjutas ta teatriarvustusi ja kohalikke sõnumeid. Hiljem teenis ta „Sõnumite“ ja „Vaatleja“ toimetuses. Sellest ajast on pärit tema kolm novelli: „Tähtis päev“, „Rahaauk“ ja „Uurimisel“. 1907. a. astus kirjanik ülikooli õigusteaduskonda ja kuulus üliõpilasseltsi „Ühendus“. Noor-Eesti liikumise ajal võitis kirjanik, nüüdsest peale juba Tammsaare nime all, oma psühholoogiliste novellidega üldist tähelepanu. Haiguse tõttu pidi ta aga ülikooli-õpingud pooleli jätma. Ta tegi 1½-a. rän-

naku Kaukaasiasse. Tagasi tulnud, kirjutas ta „Varjundid“, milles kirjeldab kahe tiisikushaige kurba armastust. 1918. a. asus kirjanik Tallinnasse, kus praegugi teotseb vabakirjanikuna.

Tammsaare on objektiivne vaatleja, tema psüühika dünaamiliseks jõuks on juurdlemine, tõe ja õiguse otsing, milline probleem talle juba lapsena rahu ei andnud. Tähelepanekud tema isa (Mäe Andrese) ja Jakob Sikenbergi (Oru Pearu) alalistest tülidest sundisid teda juba siis juurdlema tõe ja õiguse probleemi kallal.

Tihti on Tammsaarele ette heidetud stiilipuudust ja ühe ning sama küsimuse korrutamist. Fr. Tuglas oma kriitilises essees ütleb, et see ongi just omane eestlase iseloomule, see teebki tema teosed meile nii armastatuks ja loetavaks, et kirjanik küsimusi igakülgselt läbi arutab. Kuigi stiil teoses on mõõduandva tähtsusega, moodustab teose kaalukama osa sisu. K. A. Hindrey ütleb, et Tammsaare on kirjanik, kes oskab rahuldada rahvahinge nõudeid selle põhiloomulisemas osas.

A. H. Tammsaare on avaldanud eri raamatutena: „Rahaauk“, „Uurimisel“, „Pikad sammud“, „Noored hinged“, „Üle piiri“, „Vanad ja noored“, „Varjundid“, „Poiss ja liblik“, „Keelest ja luulest“, „Kärbes“, „Sõjamõtted“, „Juudit“, „Kõrboja peremees“, „Pöialpoiss“, „Sic transit“, „Tõde ja õigus“ I—V, „Ma armastasin sakslast“, „Elu ja armastus“, „Kuningal on külm“.

Erna Perman.

Kui Aru-Mihkel pidi veskile minema.

Oli hilissügisel hommik. Maapind oli kõvaks külmunud ja läbi õhu liugles üksikuid lumehelbeid. Taevas oli kattunud hallide pilverüngastega, mida tuul armutult piitsutas. Aru talu peremees rakendas talli juures hobust, et sõita veskile. Saiajahu oli otsas ja rukkeid ning otrigi kulus jahvatada, ega muidu pere lau-

päeva-õhtul maitsvat odrajahu-karaskit saa. Hobusemait aga nagu Aru peremehe kiuste ei tahtnud ega tahtnud kuidagi paigal seista. Mihkel kiskus rinnuserihma, mis jaksas, aga hobune muudkui tammus vankri aisade vahel.

„Ptruu! Mõs!“ hüüdis Mihkel ja tõmbas õige tugevasti rinnuserihma.

Tagajärg oli hea, rihm oli kinni tõmmatud. Mihkel vaatas ja vaatas: look näis viltu olevat.

„Ptruu! Mõs! Luuk om viltu!“

Tükk aega seadis ta looka ja viimaks saigi valmis hobuse rakendamiseks. Kõrinal sõitis vanker aida ette. Sulasega veeretas Mihkel viljakotid vankrile. Nüüd oli vaja võtta veel natuke pruukosti ja sõit võis alata. Äkki hakkas maja poolt mingisugune väike hele kogu nagu veeredes aida poole tulema. Valge rätik, ruuduline seelik ja täpiline pluus paistsid juba selgesti. Nüüd võis teda juba tunda: see oli Mihkli naine, see väike olevus, või pisike eit, nagu Mihkel ise nimetas. Jah, väikene oli ta küll. Kui rehepeksu ajal eit tuli joostes rehelisi sööma kutsuma, siis naeris Mihkel ja näitas üle õue vudivale kujule:

„Kae, kos mu naine, sii väike eit tulep! Kae, veerep kui murumuna. Ets kae!“

„Pisuke jah, õige pisuke!“ naerisid siis teisedki rehelised ja vaatasid vudivat eite.

Ja nüüdki „veeres“ eit nagu murumuna otse aida poole.

„Mihkel, Mihkel, tule ommet süüma! Kae kos viil asi! Küll poiss tuup obese esi tare manu. Ma teie sulle joba leeva üten ja puha!“

„Joba ma tule! Kuule eit, mis sa arvad, kas ma piass panema kaits paari käpikuid kätte?“

„Piassi vast küll! Väega külm om vällän. Ega tõist kaskatki viil pallu oles!“

„Oi, tuu om väega rasse! Kes toda kanda jõvvap!“

Mihkel läks einetama. Rutuga sõi ta hommiku-eine ja sõitis veskile.

„Aga Mihkel, kae, et sa kõrtsist õkva müüda lähät!“ hoiatas eit.

„No kos ma ikke! Konas ma enembide sehen ole käinu?“ pomises Mihkel ja sõitis värvast välja. Veskile oli hulga maad.

„Oeh sa ristike küll“, õhkas Mihkel ja surus lähiläki sügavamale pähe. Oli külm. Tuul vihises aina kõrvust mööda, tükkis läbi kasukagi. Vaatamata kahele paarile paksudele labakinnastele, hakkasid Mihkli käed külmetama. Nii sõitis ta hulga aega.

Üle poole maa oli sõidetud, kui hakkas paistma Käki-Kusta uus talumaja. See oli ilus ja suur, paistis kohe üle küla.

„Ei tiia,“ mõtles Mihkel „kas Kusta joba sehen ka piass elämä?“

Nii mõtteid mõlgutades oli ta jõudnud Käkini. Viivuks peatas ta hobuse, et siis jälle edasi sõita.

„Kae, tere kah, Mihkel! Kohe sa nüit minema nakat, vai nii?“ kostis korraga kellegi hääl.

„Kae, Kusta, tõrr-tõrr! tere jah, tere jah, ptruu! mõs! Saisa ommet paigal! Kohe ike muiale kui veski manu. Kae, jahu om lõpul. Kuis sa muidu saat!“

„Mida's sa kah tennu olet? Ei ole sinnu enämb kavva nännu?“

„Mis ma ikke tennu ole. Kae, siin olli tsipa aige. Ma kae siin, et sa olet õge virk ollu, joba vastne tare valmis ja puha. Om ka suure ruumi sehen vai?“

„Eks na ole ka mis na omma! Eks sa tule, Mihkel, kae perra, sa nigunii ei ole enämp kavva aigu meil käinu. Karga sisse, ma tii sulle omalt puult vastse tare liigu vai nii.“

„Kuule, aiga ei ole, muidu tules küll. Ma pia iks veskile minema.“

„Veskile aiga minnä viil küllält!“

„Ma vast iks ei tule!“

„Ah missa'nd jandad! Tuu kah viil asi, tule noh, tsipakeses!“

„Olgu, ma tule, aga õige veidüs.“

Pean ruttama nii õelda toimetusse.

Kusta tegi õuevärava lahti ja Mihkel sõitis kõrinal Käkile.

„Kae, nigu saksemb inemine, värjä tetta vallale ja puha,“ naeris Kusta.

„Näta om,“ muigas Mihkel.

Jõudnud õuele, kargas Mihkel vankrilt maha, sidus hobuse aia külge ja sammus Kustaga tuppä. Sinna uude majja ikka.

„Mes sa'nd nii pallu kitat, võta kask selläst ära! Kae, riputa varna!“

„Küll ma saa, joba ma saa. Aga ega mul kavva aiga ole. Ma pia iks veskile minema!“

„Oh, tuuga om aiga viil!“

Mihkel võttis kasuka seljast ja istus laua juurde. Natukese aja pärast tuli Kusta tagasi ja tõmbas

Armi Tätte.

Kased.

„Oi sa tuhat ja tuline, kos om iks maja! Õkva nagu loss. Prõlla om sul üits illus elämine. Oi sa...!“

„Ja, vastne tare, kos ta pääsep. Eks ta pia ikke paremb tsipake olema ku vana.“

„Om küll väega uhke, valge ja puha! Nigu, nigu, ma ei jõvva kitta siukest toredust!“

põuest pudeli „haljast“, nagu ta ise muheldes ütles.

„Eit,“ hõikas Kusta. „Otsi süvva! Kae midagi!“

Natukese aja pärast tuligi eit tagasi praetud liha ja silkudega. Nüüd võeti „haljast“ alla ja söödi rasvaga praetud silku ja liha peale. Natukese aja pärast tõusis meeste tuju

ja jutt hakkas voolama. Äkki meenus Mihklile veskile minek.

„Kallis Kusta, nüit ma õkva pia minema. Enamb ei avita kedagi! Õkva prõlla pia minema!“

„Kohe! Kohe kotsile?“

„Ah kohe? Vot veskile!“

„Tollega om viil aiga. Vot kos asi! Ma käskse sulast obesele kaaru anda ja ainu. Ega sul palama lähä. Aiga om, kell viil puul kaits.“

„No olgu! Ma sis aja viil juttu tsipakese!“

„Õige jah! Ajame juttu jah!“

„Kuule, Kusta, sul om ike väega ilusa ja rammusa obese, et lust kaia.“

„No kae nüit! Mis sii põle kedägi. Aga minu vanaesä, kos sellel olli obene, õkva nii suur, et ega es mahu vehmre vahele. Ütskõrd, ma mäleta, mõtlime, et sõidame õge vana valgega kerkude, aga kae, kos tükk, es mahu vehmre vahele. Murra kas või vehmre ära, aga mitte es mahu,“ luiskas Kusta.

„Ma mäleta ka viil noid aigu, kos obene es mahu koplimgust sisse. Olli õge tegemist,“ seletas Mihkel omalt poolt.

„Aga kae, ütskõrd olli nii, et mia olli viil õige väike poiss, nii säitsmekatessa-aastane. Minu panti sis ütskõrd obesekarja. No ma lätsi kah. Ajasi obese koplide ja esi visassi pikali põõsa alla. Tsipa aigu olli nii ära ollu, äkki kuule: keski rabistap põõsaste sehen. Mõtli, et om obene, aga es ole! Ma kaie, kargasi püstü, et kaeda perra. No küll ma ehmati, oi sa tuhat ja tuline! Mida sa arvat, mis sääl põõsan õige olli?“

„Ah mis sääl olli? No kost ma toda tiia?“

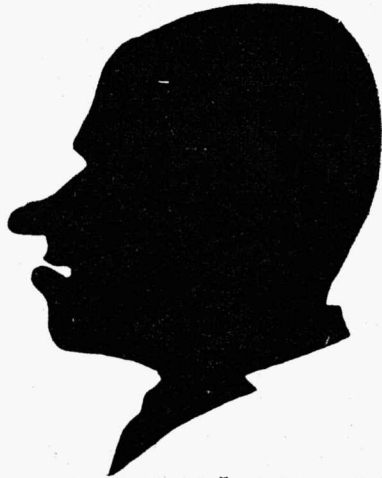
„Õkva vanakuri esi olli!“

„Olli või?“

„Olli jah! Õkva olli!“

„No kudas ta vällä näie?“

„Oi, olli väega irmus. Sarve oliva pään, saba takkan ja sõra olliva all. Silmist palas ja ajas tuld vällä mis kole! Ma nakse pelgämä. Kos ma pandse plagama, aga temä, iks kõpsadi, kõpsadi takant perra. No viimate ma nakse rüükma, sis pani teene naarma. Ikke meh-meh-meh ja meh-meh-meh. Esi ma mõtli, et tohoh põrgu, mis ma nüit tii. Mõtli,

Ikka vara koolis, kuigi Šveitsist toodud kell käib järel.

et ma kire õige kõrras nigu kikas, vast jätap rahu, aga aru sai, kuri-vaim, kitse, et ega ei peta!“

„Olli sul julgus viil seda ütelda?“

„Oi, Mihkli, ma olli väega julge, kui ma viil nuur olli!“

„Mina küll es ole sis julge ega ole nüit kah. Ma pelga vahel mis kole.“

Ilm oli läinud pimedaks. Tubagi oli pime ja ainult ahi, mille Käki perenaine oli vahepeal kütte pannud, laotas tuppa mõnusat soojust ja hämarat, kollakat valgust. Nii Mihkil kui ka Kustal oli veskile minek täiesti ununenud. Aeti edasi tondijutte. Meestel olid silmad juba pea-aegu kinni ja pudelgi tühi. Laul kippus vägisi huultele ja lõpuks lasti sellel vabalt voolata. Kell lõi seitse. Mõlemad jäid vait ja kuulatasid.

„Säidse,“ sõnas Kusta. Oli vaikne. Ainult puud ahjus pragisesid ja kustki kuuldus monotoonset krõbinat.

„Jah, Kustakene, mina ole väega pallu tonte nannu ja nendega maa-delnu.“

„Aga nüütsel ajal, kes viil tonte näep, sel om õkva surm takan,“ teadis Kusta.

„Kas iks tõega vai?“

„Tõega neh!“

„Oi ristike, ma naka pelgama!“ hüüdis Mihkel ja virgus hirmust ärkvele.

„Kallis Kusta, ma pidi jo veskile

minema! Mis nüit eit?... Mis nüit saap! Ma pia õkva prõlla minema nakkama! Õkva prõlla!“

„Ega sa ämp veskile saa.“

„Ei saa vai? Oi mis nüit eit üt-
lep?“

„Mis ta's ike ütlet!“

Mihkel tõusis toolilt ja komberdas nagi juurde. Jalad olid nõrgad ja keel oli pehme. s-täht ei tahtnud kuidagi korralikult keelel püsida. Küll nägid mehed vaeva, enne kui Mihkel sai kasuka selga, läkiläki pähe ja kindad kätte. Õu oli pime. Kusta läks laternat otsima. Viimaks tuli ta laternaga ja aitas Mihklil hobust aia küljest lahti päästa, aga see oli sinna nagu igaveseks seotud, ei aidanud muu, kui kutsuti sulane appi. Lõpuks oli kõik korras ja Mihkel võis alata kojusõiduga.

„Hääd tiid, Mihkel!“ hüüdis Kusta.

„Ptruu! Mõs! Mis sa ütlid?“

„Hääd tiid ja hüvaste!“

„Ptruu! Mõs! Hüvaste! Hüvaste!
Nõõh! Noh!“

„Kuule, Mihkli?“

„Ptruu, mõs! Mis tu olli?“

„Piits jäie maha! Oot, ma tuu järgi!“

„Ptruu, mõs! Tuu, tuu jah! Ptruu, mõs! No kae, kohe sa tükit!“

„Kae, Mihkli, ütekõrra tulet viil minu kaema, piits jäie aida ette!“ sõnas Kusta piitsaga tagasi tulles.

„No hüvaste! Tenna väega! Tenna väega!“

Maanteel oli pime. Kahel pool mustasid põllud. Eemalt paistis kuusik. Kõrge tumeda müürina kerkis ta üha kõrgemale, mida lähemale sõitis Mihkel. Juba paistsid mustade siluettidena noored kuused kraavi ääres. Hirm asus Mihkli südamesse.

„Võeh ristike, oles nüit siin tonte ei oles!“ õhkas ta.

Vaikus hakkas Mihklit piinama. Ta katsetas mingit laulu ümiseda, ent see ei tahtnud kuidagi edeneda. Mihkel vaikis taas. Kuid nüüd näis vaikus seda hirmsamana. Mihkel andis hobusele piitsa, mispeale loom hakkas kiirelt traavima. Vanker käis siira-viira ühelt poolt tee äärest teisele poole. Äkki vaatas Mihkel ta-

gasi. Eemalt tuli lähemale kolm tulukest.

„Tondid! Vaimud!“ ehmatas Mihkel ja andis hobusele piitsa. Nüüd pörkas vanker ühe suure kivi vastu, mis oli otse tee ääres, ja kukkus ümber. Niihästi Mihkel kui ka viljakotid veeresid vankrist välja kraavi

„Püha ristike! Essä pojuke! Oles ma viil enne surma oma pisikest eite näes!“ ägas Mihkel.

Ta ei julgenud liigutada. Mingisugused hääled tulid järjest lähemale. Nüüd kuuldus nagu vuhinat ja raginat.

„Essä pojuke, ooh! Mu surm om õkva nättä. Pääses viil siikõrd, sis ma lähäs alati... Oi päivi!“

Nüüd kuuldus kellegi naeru ja valgusekuma tuli järjest ligemale.

„Taivakene, nüit ma pia koolma!“ oigas Mihkel. Tont oli juba päris ligidal. Kolm suurt silma kõrvuti ja mingisugune ragin ning vuhin. Mihklini jõudes jäi esimene tuli peatuma. Ka teine ja kolmas seisatusid.

„Poisid, siin on mingisuguse õnetusega tegemist!“ kuuldus kellegi hääl, ning esimene rattur valgustas Mihkli nägu.

„Pai tont, ma ole joba esi koolu, lase ma jää siiasamma, ma olegi joba koolu. Mis sa must viil piinat,“ palus Mihkel.

„Vanamees, kus su aru? Mis sa siin kraavis teed? Mis tonte sa sonid?“

Mihkel ei julgenud liigutada. Ta lamas, silmad kinni; ootas, mis tondid temaga teha võtavad, ja pobises vahetevahel:

„Ma olegi joba koolu! Ma ole joba mitu päiva koolu, pai tont!“

„Poisid, aidake mul vana vankrisse tõsta!“ sõnas esimene noormees. „Nagu näha on ta haige või peast põrunud. Vaadake, siin on viljakotid. Vana on vist tahtnud veskile sõita.“

Kuus tugevat kätt tõstsid hirmust keeletu Mihkli vankrisse viljakottide otsa.

„Hääd tondid, pallesi väega, pallesi süamest! Ma tahas viil enne koolmist oma pisikest eite kaema minna. Pallesi väega! Ma pallesi väega!“ nuuksus Mihkel.

Poisid pahvatasid naerma.

„Meie pole kellegi tondid. Oleme Raisalu poisid. Teie olete vist, kui ma ei eksi, Aru talu vanaperemees?“ küsis üks noormeestest.

Nüüd jäi Mihkel kuulutama, avas silmad. Tõesti — tema kardetud tondid polnud keegi teised kui Raisalu meierid, kes ratastel koju sõit-

sid. Tükike maad, ja juba paistsid Mihkli kodutalu tuled. Röömsa südamega jättis Mihkel meierid jumalaga ja sõitis õue, ise lauldes:

„Oi sa mait, küll oles viil sõit, kui sedä tiias nüit mio eit!“

Ellen Vasemägi.

Rändur lumen.

*Üle laiade lumiste väljade
Levib ulguvalt tormide laul.
Nurmel valendav talverüü vaimude;
Üle tühjuste tantsiskleb tuul.*

*Ühes tormiga lumistel radadel
Eksleb rändaja sihita teel.
Sadu sahistab valgetel tiibadel —
See ta ainuke seltslane veel.*

*Rändur väsinult tuiskunud väljadel,
Nagu külmasse vatisse vaob,
Võitleb tuulega valgetel nurmedel —
Kuni valgesse tuisusse kaob.*

Niina Allas.

Vestlus meie suurkirjanikuga.

Oli just eelviimane tund, kui mind kutsuti hr. direktori juurde. Kuulnud, et pean Tallinnasse sõitma suurkirjanik A. H. Tammsaaret külastama, hakkasid mul silmad särama, sest olgu kuidas on, vestlus Tammsaarega aitab vahest enam mõista Indrekut ja tema mõtteid „Tões ja õiguses“. Pealegi ei avaneks mul edaspidi nii soodsat juhust kirjaniku jutule pääsemiseks.

Jõudsin kodus veel üht-teist ära sõiduks korraldada ja läksin raudteejaama. Rongi ärasõiduni oli jäänud vaid 2 minutit, aga piletikassa esine „saba“ ei tahtnud kuidagi väheneda. Kellaosuti lähenes 3.47-le. Et mitte rongist maha jääda, selleks pidin tarvitusele võtma ameerikalikkuse, s. t. häbematus: läksin kõigist mööda ja palusin pileti Tallinnasse. Mõni lähemalseisja avaldas paha-meelt, aga seda polnud mul aega enam kuulata, jooksin perroonile ja hüppasin vagunitrepile. Kohe hakkas rong liikuma — ja nii ma siis veeresingi vagunitrataste monotoon- sel kriginal pealinna poole...

Et rong Tallinnasse jõudis alles kell 7 õhtul, siis olin otsustanud TTG õpilase V-ga, kes samal eesmärgil Tallinnasse sõitis, teisel hommikul „Corso“ ees kohtuda ja sealt koos A. H. Tammsaare juurde minna.

Laupäeva-hommik. Seisime suure rohelise aia ees ja vaatasime, kas number on ikka 12. Aias oli kolm maja, kaks neist kollased ja punaste katustega, kolmas rohekashall rõduga puumaja. Kuna majad kõik kandsid sama numbrit, siis käisime need keldrist pööninguni läbi, mida aga ei leidnud, oli korter 4. Keegi juhatas meid puumajja, kus kirjanik elavat. Peagi seisime kirjaniku ukse taga ja vajutasime otsustavalt kellanupule. Ukse avas ümmar ja lahke teenija, kes meid kirjanikule läks teatama. Kuna köögiuks oli praakil, siis nägin (tavalisest ma ei vaata köögiuksest sisse), kuidas keskmist kasvu heleda peaga härra midagi rääkis. Kuulsin vaid: „koolilapsed“ ja „palju juttu“. Kartsime juba, et meid ei võeta vastu, sest A. H.

Tammsaare „kindlusesse“ olevat väga raske pääseda, ajakirjanikke ega usutlejaid ei võtvat kirjanik vastu. Natukese aja pärast ilmus kirjanik ise, vastutulelikuna ja naeratlevana. Olime vist ta südame sulatanud oma pika teekonnaga Tartust Tallinnasse.

Tutvustasime endid ja palusime vabandust, et kirjanikku tülitame jne. (Muuseas huvitas hr. Tammsaaret mu vormimüts. Olevat üliõpilase moodi, Tallinnas pole ammu enam niisuguseid näha.) Võtnud üleriided, juhatati meid kabinetti.

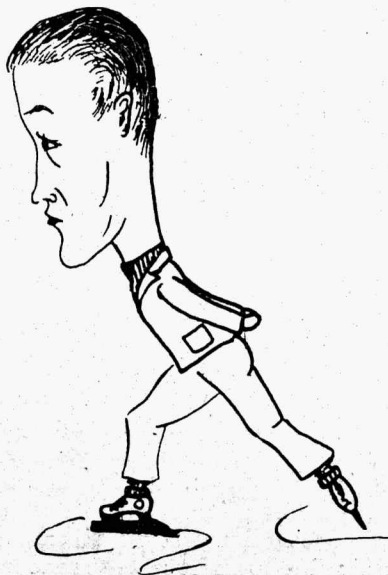
„Harilikult ma ei võta kedagi vastu, sest olen päris hädas ajakirjanike ja kooli esindajatega. Eelmisel päeval käis minu juures 9 inimest, kes küll pilte, küll intervjuud tahtsid. Kui ma kõik need inimesed vastu võtaksin, siis ei jääks mul eraluks üldse aega,“ ütles kirjanik. Aga kuna olime just selleks Tartust Tallinnasse sõitnud, tegi hr. Tammsaare meile erandi. Ulatasin „Iloli“ kaks numbrit kirjanikule, kes küsis, kas meie õpilased ise kogu numbri täidame ja välja anname. Vastasin jaatavalt.

Palusin luba mõne küsimuse esitamiseks. Kahetsesin kohe öeldut, kui nägin kirjaniku ilme muutust. Eelseisva juubeli puhul käivat väga palju inimesi ja kirjanik on seepärast lubanud mitte kellelegi intervjuud anda. Kui ta nüüd seda tegevat, siis toob see talle pärast suurt pahandust.

Kahvatusime vist V-ga mõlemad ja mõtlesime, et nüüd tuleb oma asjad jälle kokku panna ja Tartusse tagasi sõita. A. H. Tammsaare vist sai aru meie mõtteist, ta on ju suur psühholoog, ja ütles naljatades: „Oleksite pidanud sündima paar aastakümnet varem, oleksime olnud seltsilised ja kaasaegsed. Juttu võime küll ajada, aga küsimustele lubasin ma mitte vastata.“

Kirjanik ütles oma poja viibivat haiglas juba kaua aega, tütar käivat Lenderi tütarlaste-keskkoolis. Kõne kaldus koolinoorte. Küsisin, mis vahe on A. H. Tammsaare arvates praeguse ja temaaegse koolinoorsoo vahel. „Aga ma ju ei tunne praegusi noori, oleksin Väike-Maarjas,

siis teaksin seda ütelda.“ Minu küsimusele, kas tema ajal Väike-Maarjas oli mingisuguseid õpilasringe, vastas kirjanik: „Kuidas olekski neid saanud olla, kõike õpiti vene keeles, vene ajalugu oli kui muinasjutt, kõik olid seal kangelased — vaevalt saadi midagi aru, kõik pidi pähe õppima. Kellelgi ei jätkunud aega ega tulnud meelde mingisuguseid ringe asutada. Ah, lapsed, mida teate teie tolleaegsest koolist! Meie pidime õppima vene keeles, kuna teie nüüd oma emakeeles kõike õpite. Õpilasringid — need toodi hiljem Õhtu-Euroopast sisse.“ — „Kas te mäletate midagi oma Väike-Maarja õpetajaist,“ küsisin. „Minu õpetajaks, nagu te vist teate, oli Jakob Tamm. Ta käsitles oma ainet palju laialdasemalt, kui see kavas oli ette nähtud. Klassis lugesime Juhan Liiva „Varju“, „Kalevalat“ — aga seegi oli poolik. Teisist õpetajaist on mulle meelde jäänud keegi Peenemaa, kelle poeg on praegu viiuldajaks... Aga Treffneri-gümnaasiumis,“ tuleb A. H. Tammsaare jälle õpilasringide juurde tagasi, „oli küll ring, aga see oli põranda-alune. Ei tohtinud juttugi olla mingisugusest iseseisvast Eestist või isegi autonoomiast. Kellelegi ei tulnud mõttessegi iseseisev riik, sest eestlasi oli 1 milj. 170 milj. venelase vastu. Selles põranda-alu-

Sport karastab närve.

ses ringis ei käinud mitte ainult treffneristid, vaid seal käis eestlasi, poolakaid, armeenlasi, juute, seal käisid kõik sotsialistid, kelle sihiks oli tsarismi kukutamine. Käisin ise ka paaril koosolekul 1907. a., aga rääkisin kirjandusest. Alles siis, kui tsarism hävitati, kerkis päevakorraks küsimus iseseisvast Eestist. Ei saa ütelda, kes esimesena sellele tuli. Iseseisvusest mõtlesid kõik, selleks oli tulnud nüüd soodne juhus. Agaramaid iseseisvusemõtte algatajaid olid G. Suits ja J. Tõnisson. Viimane püüdis rahvuslikke asju ajada legaalsel teel, ütles end teotsevat täiesti lu-

kutajail oli mitmesugune taktika: küll anti pommidega, küll ajalehtedega!"

Äkki pistab teenija pea ukse vahelt sisse ja ütleb, et kirjanik olevat pidanud ju Riigi Ringhäälingusse minema. „Ah ja!“ lööb A. H. Tammsaare käega vastu laupa. Tõuseme kähku püsti ja vabandame, et kirjanikku nii kaua tülitasime. „Pole viiga,“ naeratab ta, „kella 1/2 paiku jõuan koju, kui see teid huvitab, siis tulge tagasi. Kui ma ei peaks veel tagasi olema, siis oodake.“ Täname. Varsti laskumegi koos Tammsaarega trepist alla. „Kui inimene vanaks

Kodutütardes Rühma juhatus 1937./38. 5.-a.

batud viisil. Ta püüdis ühiskondlikku korda teisiti kujutada, kui tsarism seda tegi. G. Suits seisis J. Tõnissonist vasakul pool, mida ta ka alati toonitas. „Postimees“ (koos Tõnissoniga) süüdistas „Teatajat“ sotsialismis. „Teataja“ ei saanud end aga kaitsta, sest sel ajal ei tohtinud midagi rääkida sotsialismist, seda võis vaid materdada. Nii siis tuligi, et üteldi: „Teatajal“ polevat olnud midagi enese kaitseks ütelda. Tegelikult aga viimane ei võinud midagi kirjutada, sest see oli keelatud. Tõnisson ütles: rahvuslik iseolemine on kergem, kui selgroog on kindel; küll siis võidab ka käsi, Tallinnamehed ütlesid: ei ole kunagi kindlat selgroogu, kui inimene pole majanduslikult kindlustatud.

Räägiti mis räägiti, tsarismi-malakas seisis kõigil ikkagi kuklas, sandarm seisis selja taga ja vaatas, mida sa teed, loed või ütled. Tsarismi ku-

jääb, siis hakkab unustama. Mõtted lähevad segi. Unustasin päris ära, et Riigi Ringhäälingusse pidin minema ja seal paar katkendit lugema. Just nagu ühel päeval. Inimene ütleb, et ta tahab minuga kokku saada teatud kella-ajal. Tema tuleb eesuksest sisse, aga mina lähen tagaukse kaudu välja. Ja ometi oli mul tingimata vaja selle inimesega kokku saada.“ Küsin: „Kas vastab tõele, et „Maurusel“ oli tütar?“ Kirjanik muheleb: „Mingisugust tüdart ei olnud — puha välja mõeldud. Ka ei olnud direktoril öde, see tüüp on loodud ühe tädi järele. Muidu on tegelased küll kõik elulised. Aga eks luulet ole ka väga palju. Luulega on imelik lugu! Kirjutan kunagi oma kodust ja mändidest (viimaseid ei olnud üldse olemas), — nüüd ilmub kirjeldus minu kodust ja mändidest! Ja kirjanik naerab heatujuliselt. Kord kirjutasin kivihunnis-

kust, mis samuti välja mõeldud. Ja nüüd usuvad isegi minu õed, et see kivihunnik oli tõesti olemas. Lõbusalt vesteldes jõuame trammipeatuskohani. „Teie lähete vist jala, mina pean küll trammiga minema,“ ütleb Tammsaare kätt ulatades. „Kella ½2 jõuan koju.“

Läksime V-ga lähedal asuvasse

vitatud; tõsised kirjandushuvilised — need on tagasihoidlikud. Ja mõned kirjutavad minust muinasjutu. Jumal nendega; no mis te teeksite!“

Küsimusele, kas kirjanik muusikast on huvitatud, vastab ta: „Olen alati olnud muusikast huvitatud. Harrastasin juba lapsena viiulimängu, aga haigus sundis mind sellest

Friedrich Suur.

Katusetõrvajad.

kondiitriärrri, et vältida asjatut linna tagasiminekut ja vahetada muljeid kuuldu-nähtu üle. Kella 2 ajal läksime tagasi.

„Sõitsin kiiresti minema, sest olin ½ tundi hiljaks jäänud. Kõik oli valmis, mind oodati ja arvati juba, et ma ei tulegi. Pidin lugema katkendi „Meie rebasest“ ja „Tõest“. Siis avastasin, et olin prillid koju unustanud. Sõideti autoga järele. Mind ennast kardeti lasta, kuna arvati, et ma tagasi ei tule. Ei mina saa aru, miks mind „kiusatakse“. Ma ei ole kogu oma eluaeg muud teinud kui seda, mis mind on huvitanud. Mina ise olen ju päris kõrvaline isik. Loetagu minu raamatuid, kui neis midagi leitakse. Usun küll, et paljudki, kes mind ümbritsevad, pole minu teostest sugugi hu-

loobuma. Praegugi on viiul raamatukapi otsas, keeled katki. Tütar ja naine on mul samuti musikaalsed. Armastan käia kontsertidel ja ka kinos, kus viimasel ajal võib kuulda päris head muusikat. Eriti meeldis mulle esimene B. Gigli' film, mida käisin 6 korda vaatamas. Gigli juures meeldib mulle tema suur, lai, mahlakas metallikõlaline hääl. Kui B. Gigli Soomes laulmas käis, siis tegime ka kalkulatsiooni, aga eelarve oleks tulnud 10.000. Joseph Schmidt, räägitakse, olevat sootuks pisike laulja, aga tema häält on hea „üles võtta“. Ise on ta kui — i-i-i-inetu — aga hääl on tal jumalik... Martha Eggerthi hääl ei ole ühtlane...“

(Järgneb.)

Erna Perman.

Teel.

*Veikleb tumedas sügisöös tähti
Taeva foonil kui heledat kulda. —
Äkki poriselt teerajalt viidi
Mu jalad tee kõrvale mulda.*

*Südant ehmatab rataste müra,
Jaamast lahkub vist saabunud rong...
Läbi magava metsa ja küla
Mind kutsub kui kodune hõng.*

*Kaugel tulede meelitlev kuma,
Metsa serval kui heledat kulda.
Eemal rataste rutleva kõma,
Minu mõistus mu tundeid ei halda.*

Niina Allas.

Olgem karsked!

Tänavuse karskusnädala puhul, mis kestis 30. jaan. kuni 5. veebr., oli kõikide tähelepanu pööratud noor-tele. Kui on olemas terve, elujõuline ja teotaheline noorsugu, keda võib võrrelda puhkevate pungadega, viljapuuga või haljendava orasega, püsib rahvas aastasadu ja -tuhandeid.

Kuhu viib noorsoo teekond? Kas õnnemaale või soolaugastele? Igaüks meist seisab kord teelahkmel. Kas oskame valida endale tee haru, mis viib meid läbi vaevarikka töö puh-tale ja korralikule elule oma rahva teenimiseks? Sageli võime tähele panna, et mõni vale teele sattunu süüdistab oma kasvatajaid, sõpru või iseennast.

Maailm on täis silmi pärani kisku-vaid imesid. Lapsepõlves on olnud palju asju, mida tegime kogu oma hingega, tundsime, et lapsehing on kõike haarata tahtev või tervet maa- ilma kallistada ihkav. Kõikjal tahtsime ja tahame praegugi olla, et iga asja oma silmaga näha, kõrvaga kuulda ja käega katsuda. Paljudki kogemata juhtunud vallatused või vääratused maksid kahetsuspisaraid. Mõnedki koerustükid vabandatakse praegugi sellega, et ülevoolava ener-gia või noorustemperamendiga on tahetud näidata leidlikkust ja terav-meelsust. Loeme meeleldi Lutsu Tootsi-lugusid. Samuti oleme vai-mustatud „Tõe ja õiguse“ Mauruse gümnaasiumi poiste tempudest ja vingerpussidest. Heameelega kuula-me vanemate inimeste jutustusi koo-lipõlve naljadest ja koerustükkidest. Kõik näib ilusana, kaunina, heana.

Möödunud noorusaegadele mõtlev vanake muutub lapsikuks ja noorusli-kuks, tal läheb n. ö. jalg kergeks ja vaim värskeks. — Kas kõigile jäävad vanaduspäevi helgeks tegevad noorusmälestused? Mõnedki peavad veetma oma nooruspäevad kodus, ku-hu isa tuleb õhtul joobnuna ja käi-tub oma perekonnaga halvasti: koht-leb oma lapsi ja laste ema tooreste väljendustega. Ei saa olla juttugi sellest, et kodus, kus on „majasõb-raks“ viinapudel, oleksid lapsed saa-nud maitsta täielist elurõõmu, mil-lest jääksid suurepärased noorusela-mused.

Meie noored peame selle hukka mõistma, kes püüab rüvetada meie puhtaid eluavaldusi. Meie ei tohi milgi tingimisel lasta end sugulaste või tuttavate klaasitõstmisest naka-tada. Inimhing on selline, et kui ta natukenegi määrdub, kui sinna mingi plekk tekib, siis võib see peagi kogu hinge rikkuda. Teame, et alkoholi mõju kasvavaile noorile on tugevam kui täiskasvanuile, eriti tundeliste tüüpide juures muutub alkoholi tar-vitamise kalduvus hädaohtlikuks. Seepärast ärgem laskem oma puhtas-se hinge külvata roosteplekke sel teel, et võtate sünnipäevil, ristseil või muid perekondlikke sündmusi pühitsedes vanemait inimesilt sära-va klaasikese. Särav klaas tekitab roosteplekke, mis laienevad ikka enam ja määrivad kogu hinge, loo-vad kannatusi. Järelemõtlematuist tegudest ja väarsammudest võrsunud kannatused on ju kõige valusamad. Kahetsused saabuavad harilikult nii-

võrd hilja, et ei saa enam eksimusi kuidagi heaks teha. Ei saa enam leida lohutust ega kelleltki andeks paluda. Sellepärast ärgem pakkuge kunagi teistele noortele alkoholi ega võtkem ise pakutavaid klaase vastu. Pühitsegem oma sünni- ja muid tähtpäevi alkoholivabade karastusjookidega.

Peaksime nõudma hingepuhtuse nimel alkoholireklaami pidurdamist ning alkoholiliste jookide kõrvaldamist toiduainete- ja kirjutustarvete-kauplusist. Mida varemalt alkoholile lõppu ei tehta, seda raskem on temast lahti saada. Kõik isamaaliselt mõtlejad ning tundjad, kes peavad kalliks kodumaa tulevikku, peaksid olema karsklased.

Ei ole ükskõik, kas viin on inimesele alati käepärast või mitte. Kõik ei ole ühesuguse tugeva iseloomuga, et varitsevast kiusatusest mööda minna. Meie noored näeme igal sammul joogikohti, purjus inimesi, kuuleme tooreid ja roppe sõnu. See kahtlemata määrab puhast hinge.

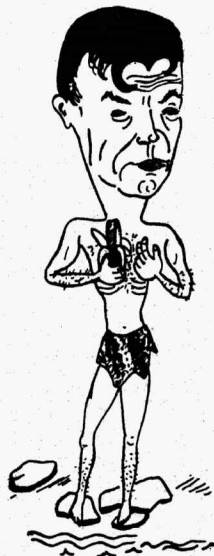
Isamaast rääkides ei saa ütelda, et esmajärgulise tähtsusega on sinetav taevas pea kohal, kaunid kaasikud, kohavad kuusikud ja lopsakad viljapõllud. Peaosa moodustab sellel maal elav rahvas. Kui rahva üksikud liikmed on õnnelikud, on kogu rahvas õnnelik. Kui aga üksikisikud

on õnnetud, on kogu rahvas õnnetu. Kui meie kodud on õnnelikud, pahe-dest lahti, on kogu ühiskonna õnn kindlustatud. Varem unistas eestlane vabadusest, nüüd on see käes. Aga vaenlasist pole me lahti. Kodude ja üldse kogu meie rahva suurim vaenlane on viin. Kui me suudame eneste keskest aegajalt hävitada alkoholi, tunneme end veel õnnelikumana. Alkohol teeb ju lõpmata suurt kahju kõlblusele ja hävitab inimsuse ühes paremate tunnetega. Kui tahame võidelda tunnete nürinemise vastu, tahame tõsta rahva kõlblat elu, elada iseseisva õnneliku rahvana, peame tõsiselt võitlema alkoholismi vastu.

Muinas-Kreekas seisnud noor sanger Herakles ristteel, et valida haru, missugusel edasi minna. Ilus naine Himu meelitanud teda lõbudele ja naudingule. Teine naine Voorus, kes oli tõsine ja lihtsais riideis, soovitas oma teed: „Minnes minu teed, tuleb palju võidelda, kannatada, tööd teha ja vaeva näha, kuid see tee viib ka aulikule elule.“ Herakles mõtles ja valis Vooruse tee. Temast sai rahvuskangelane. Ta rajas hariduse ja oli rahva heategija.

Õpilased, seisatugem ja mõtelgem sellele muinasloole, oma tulevikule ja kohustusile ning vastutusele meie rahva homse päeva ees.

Virve Kurg.

Kes meist ei harrasta talispordi!

Sügis.

On vaikumise tund... Veel seisma jäävad teel
Lind lendab tasahilju Kui kaugelt veerend leinad
Ja teel on lehekuld Kõik pilved õhtu eel,
Nii kollane ja kirju. Kust võiks vast rahu leida.

Ja jala all on kuld
Ja kõik, mis iial õitsend.
Mu kevad jälle muld,
Mu sirelid ja õilmed.

K. Lipping.

Kauni keele kaitseks.

Meie kasvava noorsoo hulgas — eriti just koolinoorsoo hulgas — on levinud eriline õpilaskeel — argoo.

Tarvitatakse mitmesuguseid löök-sõnu ja ütlushi, mis sugugi ei sobi kooli kasvatuslikku õhkkonda. Need päranduvad edasi õpilaspõlvest põlve ja on juba igapäevasesse keelde juurdunud, nii et õpilane varsti ei tea, kust algab õige, ilus eesti keel.

Argoo moonutab sõnu ja mõis-teid niivõrd, et õpilasel ellu siirdudes tekib raskusi õige sõna ja vormi

klassi õpilasi ja teevad kõik järele, mida need ees teevad. Tahetakse ju näida suurtena ja sarnaneda ka kõnekeeles vanemate õpilastega. Kord oli juhus kuulda, kuidas väike poiss ähvardas teist: „Vaata, kui panen sulle mõned kõllid üle holpatüki!“ Kas seesugune väljend tundub ilusana? See lause on täieline mõttetus. Väike poiss oli seda kelleltki vanemalt õpilaselt kuulnud ja võttis kohe omaks. Nii tehakse mõtlematult järele, mis teised ees teevad. Nii pärandub see

Robert Looga.

Mägedel.

leidmisel. Pealegi on inetu, kui räägitakse, et „vot kus on käre vanamees; kus sai mürtsu, oli ikka maruvahva olemine; Issand Jumal ja Jeesus Kristus; jättis kole masendava mulje; vehin täna sisse; poen; läheb lahti“ jne. Erikeeles tarvitamine on õpilastele nii armsaks saanud ja seda tarvitatakse isegi teatud uhkusega ja igal pool. Pealtkuulajale jääb aga mulje, nagu oleksid õpilaste kodud ebakultuurised. Mitte kodust, vaid üksteiselt omandavad õpilased halva keele. Kahjuks mõjustavad siin suuresti vanemad klassid, sest nooremad jälgivad tähelepanelikult vanema

põlvest põlve, ikka needsamad vanad moonutatud sõnad, mõned uuedki, needsamad vembud, mida tegid pä-rastsõjajaegsed koolipoisid, kes osalt olles tulnud tegelikult sõjast, kus metsikuse ja tooruse keskel demoraliseerunud, või üldse tolleaegsetes sõjaoludes üles kasvanud, ei omanud seda intelligentsust ja sündsustunnet, mis oleks kontrollinud nende keelt. Olgu neile andeks antud, sest selles oli süüdi olukord. Kuid meie, praegusaja õpilased, kes kasvame rahulikult ajajärgul, meile on ülesanne: püüdkem puhastada meie ilusat eesti keelt õpilasargoo — inetuist väl-

jendusist, moonutatud lauseist ja vandesõnust. Ja nooremad õpilased, suhtuge kriitilisemalt oma kaasvõitlejasse, viige edasi nende õilsaid sihte, kuid ärge võtke omaks nende pahesid! Õpilane peab olema küllaltki iseteadev ja kindel. Ta peab ennast hindama rohkem ja teadma, et

just õppiva noorsoo õlul lasub vastutusrikas riigi tulevik.

Õppigem kritiseerima oma väljendusi ja teguviisi, et meie saaksime kord täisväärtuslikeks kodanikeks, kes kõnelevad õiget ja ilusat eesti keelt.

Hando Mugasto.

In memoriam.

Meie noore, kuid väga produktiivse kunstnik-graafiku Hando Mugasto surm oli möödunud aastal raskeimaks löögiks meie kui ka välismaa kunstile, sest H. Mugasto oli teeninud, vaatamata oma noorusele, juba ka välismaal üldise tunnustuse.

Nagu pird, mis lööb korraga heledalt leegitsema ja kustub siis äkki, ilma et saaks põleda lõpuni — nii oli Hando Mugasto.

Raske ja kurb oli Hando lapsepõlv... Kehvus ja viletsus ümberingi... Töölishurtsik. Ei saanud maitsta ta lapsepõlve helget päikest, sest vara pidi hakkama teenima leiba: jooksmata ringi ajalehepoisina, tõstma rabas turbapätse, olema maalri õpipoisiks ja hiljem selliks.

Hando oli vaid 12-aastane, kui suri tema isa, ja see lõi valusa haava kunstniklapse hinge.

Kuid siiski, üle viletsuse ja raskuste jõudis Mugasto sinna, kuhu oli soovinud, kuigi ta vahest ei saanud veel seda, mida ta oli soovinud, sest surm tuli vara, liiga vara.

H. Mugasto sündis Rakveres 18. jaan. 1907. aastal. Samas lõpetas ta ka algkooli ja astus kõigile raskusile vaatamata keskkooli. 1924. aastal tuli ta aga Tartusse „Pallase“ kunstikooli, ilma et oleks saanud lõpetada gümnaasiumi.

„Pallases“ hakkas ta õppima Ed. Viiralti õpilasena.

Siin avanes talle korraga maailm... Ta oli sattunud igatsetud teele... Siin, koos Ed. Viiraltiga töötas ta pooled ööd „Pallase“ keldris trüki-

pressi juures. Nii kestis see ühe aasta. Siis läks Viiralt Pariisi.

„Pallas“ ei leidnud uut graafikaõpetajat ja H. Mugasto oli sunnitud ise edasi õppima ja leiutama.

H. Mugasto.

Vahepeal pidi ta õppimise katkestama kaitseväeteenistuse tõttu; ta lõpetas „Pallase“ aastal 1933.

Juba 1935. a. valiti Hando Mugasto „Pallase“ graafikaõpetajaks. See oli parimaks tõenduseks tema andekusest ja küpsusest tema erialal — graafikas. Ta oli tunnustatud graafik...

Tema jumalik kunst andis talle külluses, mida ta nii väga oli ihaldanud, ja juba a. 1935 ilmus meie eepos „Kalevipoeg“ luksusväljaandes Hando Mugasto ja vanameister Kristjan Raua mitmevärviliste initsiaalide ja vinjettidega. Mugasto illustreeris palju raamatuid (Fr. Tuglas'e „Väike Illimar“, Fr. R. Kreutzwald'i „Kalevipoeg“ jt.), tegi ex-libriseid ja kirjutas auaadresse.

1936. a. esines H. Mugasto oma töödega rahvusvahelisel näitusel Varssavis, millest võttis osa 253 kunstnikku. Viiele parimale neist anti rahaline auhind. Nende hulgas oli ka Hando Mugasto.

Ta oli esmakordselt äratanud tähe-

lepanu rahvusvahelises kunstimaailmas. Ent tõus oli alles ees...

Nagu ette aimates oma lühikest eluiga, töötas ta ööd-päevad, sest oma tellimiste täitmises oli ta äärmiselt täpne. Tema produktiivsus tõusis, ta tööd leidsid üha kõrgemat hinnangut...

Ta valmistus sõitma Pariisi, kus oli ees Viiralt, Johani, kuid siis... 11. juunil, paar tundi enne ärasõitu ei tuksunud enam suure, lootustandva noore kunstniku süda.

See oli teine suurem kaotus, 14. okt. 1934. a. surnud Jaan Koordi kõrval, eesti kunstile.

Kahju, valusalt kahju on...

Enn Kera.

Jakob Liivi ei ole enam.

17-ndal jaanuaril sulges oma silmad meie vanema põlve kirjanik Jakob Liiv. Ta sängitati suurte austusavaldustega Rakvere kalmistule.

Jakob Liiv sündis 1859. a. Alats-

Rakveres väikese raamatukaupluse, oli hiljem Rakvere Krediitühisuse kassahoidjaks, linnapeaks ja kuni pensionile minekuni algkooli-õpetajaks.

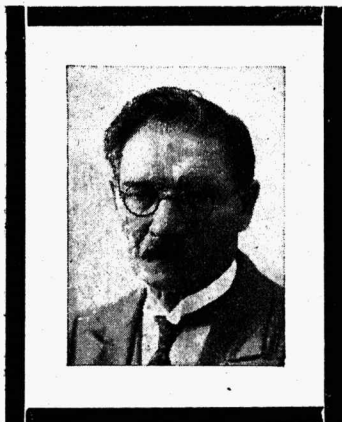
Kutsetöö kõrval leidis Liiv aega ka seltskondlike ürituste jaoks.

Jakob Liiv on produktiivsemaid eesti kirjanikke. Ta on teotsenud niihästi luule kui ka jutustava proosa ja näidendi alal.

Ta on tähelepanuväärt peamiselt lüürikuna (luuletuskogu „Viru kanal“ I, II, III), ehkki ta on kirjutanud rea pikemaid lugulaule ja näidendeid.

Liivi luule peateemadeks on loodus, armastus, isamaa. Parima osa ta luulest moodustavad need laulud, mis on seotud noorusmälestustega Peipsi kaldalt. Samuti leidub kauneid luuletusi nende seas, mis käsitlevad luulefilosoofiat, luuletaja omadusi ja luule ning luuletaja vastastikust suhet.

Olles opositsioonilise meelelaadiga, aga mitte käremeelne, reageeris Liiv mitmele sündmusele eesti elus allegooriatega. Osalt sündis see ka tsensori pärast. Allegooriaist on tähtsamad: „Rästas“, mille aluseks venestajad ja venestamine, ja „Kör-

kivil. Õppis Naelavere külakoolis, hiljem Kodavere kihelk.-koolis ja sooritas eksternina õpetajaeksami. Oma õpetaja-elukutset algas ta Kavastu-Varnja koolis abiõpetajana, jätkas seda ametit Triigi-Avispeal ja V.-Maarjas, kus sattus oma vabameelsete vaadete pärast vastuollu kirikuvalitsusega. Selle järele oli Liiv kooliõpetajaks ja vallakirjutajaks Pandiveres — hiljem jällegi Triigi-Avispeal. 1901. a. avas Liiv

be lõvi“, milles kõneldakse Hurda ja Jakobsoni vahelisest võitlusest.

Liivi luules langeb pearõhk väli-
sele vormile. Liiv otsib ja tarvitab
puhtaid riime. Tal on eesti luule-
keele väljaarendamises teeneid J.
Bergmann'i kõrval. Eriti on ta aren-

danud sonetti, pärandades sellest luu-
leliigist eesti kirjandusele rea väär-
tuslikke näiteid.

Voolulooliselt kuulub Jakob Liivi
luuletoodang vana-romantismi.

Jakob Liivi ei ole enam, aga ta
looming ei kustu.

Anni Lätt.

Hr. O. Eomõisa 40. sünnipäeval.

Muusikaringi koori proovidel
kuuldus juba paar nädalat juttu meie
ringi hooldaja-õpetaja hr. O. Eomõi-
sa 40. sünnipäevast. Hooldaja-õpetaja,
see sõna ei ütle vahest mõne teise
ringi juures kuigi palju — aga Muu-
sikaringile tähendab see väga palju
— peaaegu ringi ennast, selle tege-

disku kätte 14. jaanuari õhtu. Koori
liikmed kogunesid enne seda sünd-
must kella 10-ks kooli, kust ühes-
koos heas tujus siirduti V.-Tähe tä-
navasse. Hoolika ettevalmistustöö
tõttu oli juba kõik korraldatud, s. t.
värav lahti tehtud ja sünnipäeva-
lapse aken üles otsitud. Paari laulu

Friedrich Suur.

Pesuköögis.

likku juhti ja ringi ettevõtete hinge.
Iga aasta on meie tänavune juubi-
lar hr. O. Eomõis suurt vaeva näinud
meie koolide Muusikaringiga ja selle
kooriga, ja nagu eelmistel aastatel,
igal 15. jaanuaril, on Muusikaringi
koor käinud lauluga õnnitlemas oma
hooldajat, nii ka tänavuaastane Muu-
sikaringi koor ei tahtnud halvem olla
oma eelkäijaist. Paari üldharjutuste
kõrval peetud harjutuse järele jõu-

järele tehtigi uks lahti ja juubilar
palus meid sisse astuda. Muusika-
ringi nimel juubilaril õnnitledes ringi
juhataja andis Muusikaringi poolt
edasi väikese mälestuseseme. Järg-
neval lõbusal koosviibimisel pakuti
meile maiustusi ja tantsumuusikat.
Heas tujus veetnud umbes tunni,
soovisime hr. Eomõisale head ööd ja
lahkusime, siirdudes koju meeldivate
mälestustega.

Eha Tubin.

Os-Ko-Mon'i õhtu.

Saal oli tulvil täis teatrihuvilisi, kui kohale läksin, et näha ja kuulda tõelist indiaanlast. Nagu mingi ärevus, närvlikkus ja pinevus valitses etenduse-eelses õhkkonnas. Oodati eesriide kerkimist. Siit-sealt kostis elavat sosistamist selle üle, kas indiaanlane on päris punane, on ta ilus või inetu, noor või vana.

Eesriide kerkides ilmus lavale Os-Ko-Mon.

Ootasime vist küll kõik sulgedega ehitud punanahkset indiaanlast, aga selle asemel astus lavale õige vähe punakama nahavarjundiga mees, kel oli seljas mingi seelik-rüü põlledel ja rätikutega, mida ta aeg-ajalt seljast võttis ja enesele jälle ümber pani.

Kava esimeses osas esitas ta laule tamtami saatel, teises — klaveri saatel.

Meile jääb vist küll alati võõraks indiaanlase hingeelu ja tema kunst. Laulud olid monotoonsed ja mõnikord eredate hüüatustega läbi põimitud. Eriti rohkesti kuuldus „i-häälikut.

Os-Ko-Moni miimika ja liigutused tegid ettekanded huvitavaks. Paljusid laule tuli korrata. Tuleks märkida, et indiaanlasele oli haruldaselt sümpaatne ja mahe vibreeriv hääli, mis aga valju laulu ja hüüete ajal kähisema kaldus.

Huvitavaima osa õhtust moodustasid tantsud. Väike pettumustunne, mis indiaanlase väljumisel alguses jättis, andis tantsude ajal maad üllatusele ja imetlusele. Siin oli Tartu teatripublikul võimalus näha indiaanlast nii, nagu teda on harjutud filmides nägema — s. t. sulgedega. Omapärane muusika, Os-Ko-Mon'i liigutuste kergus, valgustus ja suurepärased kostüümid jätsid unustamatu mulje.

Peagu igas tantsus oli teatud sündmus, mida Os-Ko-Mon ilmekalt esitas.

Õieti koosnesid need tantsud küll metsikust jooksust ja hüppeist koos miimika ja karjatustega, mis publiku aeg-ajalt naerma panid. Ettekanded lõppesid suure aplausiga ja peagu iga tantsu tuli korrata.

Publiku ovatsioonile vastas Os-Ko-Mon eestikeelse „täna väga'ga“.

Enne eesriide langemist tegin endale teed saalist välja, et pääseda Os-Ko-Mon'i garderoobi ja paluda talt autogramm. Koos näitlejatega pääsesin kuidagi lava taha ja suure vaheseina taga leidsin Os-Ko-Mon'i väsinuna ja pärlendava otsaesisega asju koku panemas. (Samal päeval 1/212 tuli tal ära sõita.) Mõtlesin, et iga „kondikava“ küll neid hüppeid ja tempot poleks välja kannatanud.

Os-Ko-Mon ütles saksa keeles, et tal pole aega, pidavat kohe ära sõitma, aga kirjutas siiski mu blokki oma autogrammi.

Vahepeal kuulsin, et tal olevat Pariisis oma tantsustuudio ja tuleval aastal kavatsevat ta tulla oma trupiga võõrusetendusele.

Suuri vaevu pääsesin lava tagant välja, sest ukseid olid suletud — aga indiaanlase autogramm oli ikkagi käes.

Erna Perman.

KOOLITELU

KUNSTI- JA REKLAAMRINGIST.

Nüüd, kus on seljataga juba ligi kolmeveerand aastat pingutatavat kooli- ja harrastusringide tööd, oleks küllaltki põhjust heita põgusat pilku möödäläinule.

Kunsti- ja Reklamaringi esimese poolaasta üritusiks oli küll vaid referaatõhtu ja ekskursioon kunstinäitusele, sest polnudki palju aega loovaks isetegevustööks kiires tempos edasirühkiva koolitöö kõrval.

20. okt. korraldatud referaatõhtust osavõtt oli väga elav. Hr. Ahase referaati „Lääne-Euroopa kunstikeskused“ jälgis suure huviga ligi 150 õpilast.

Refereerija andis väga huvitavalt ja elavalt üle muljeid nii kõnes kui valguspiltides äsjasest reisust Lääne-Euroopa kunstikeskustesse.

Ekskursioonist Hando Magusto tööde näitusele oli vähem osavõtjaid, kuigi näitus pakkus täielikema pildi noore, nii vara maailmasse varisenud kunstniku elutööst.

Kunsti- ja Reklamaringi kolmandaks ürituseks oli teisel poolaastal „Iloli“ kaanekavandite võistlus.

Kõik kolm auhinda otsustati välja anda, kuigi võistlusest osavõtvaid kavandeid oli vähevõitu.

Kavandi võistlustingimused olid: 1. Kaas pidi sisaldama ajakirja nime ja koolide nimetused (tähed); 2. pidi olema soovitatavalt koolide kutsealale vastav ja 3. linooli lõigatav.

Zürrii, koosseisus — õpetajad pr. Viham ja hr. Ahas, õpilased Perman ja Lõhmus, otsustas esimese auhinna, kr. 2 anda prog. V kl. õpilasele Enn Kerale. Teise auhinna kr. 0.75 vääriliseks tunnustati gümn. V. kl. õpilase Erna Permani kavand ja kolmanda auhinna, aastapäeva „Iloli“, omandas ärinduskooli II kl. õpilane Armilde Toom.

Enn Kera.

RAHVUSKULTUURILISE RINGI TEGEVUSEST.

1. detsembril sisustati Rahvuskultuurilise Ringi poolt vastavasisuline hommik. Kõne ja palvega esines õpet. hr. J. Taul.

Soome vabariigi 20. aastapäeva pühitseti 6. detsembril, mispuhul esitas Muusikaringi koori poolt laule ja Soome hümn. Päeva-

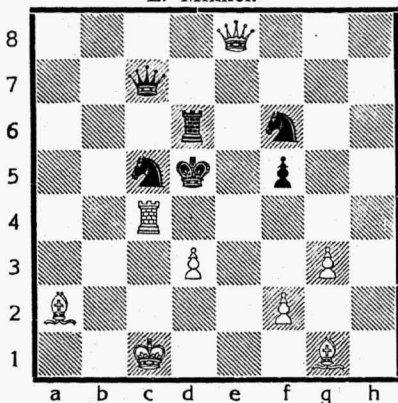
kohase kõnega esines õp. hr. J. Madisson. Õpil. H. Sild deklameeris V. A. Koskenniemi luuletuse „Üksindus“. Lõppsõna ütles hr. dir. V. Tubin.

Tartu vabastamispäeva aktuse korraldas ring 14. jaan. s. a. k. 11. Muusikaringi koor esitas kaks laulu („Õitse, Eesti“ ja „Helise, helise“). Lühikese ülevaate Tartu vabastamisest andis õpet. pr. L. Loone. Õpil. O. Lügand esitas J. Sütiste poeemi „Enese eest“, mis hää ettekande tõttu tekitas kogu õpilasperes vastava meeleolu. Langenud kangelaste mälestuseks lauldi ühislauluna „Jumal, Sull' ligemal“. Aktuse lõpetas hr. dir. V. Tubin oma sõnavõetuga. Lõpuks lauldi „Eestimaa, mu isamaa“.

Edasisest ringi tegevusest võiks nimetada **vaidluskoosolekut**, mis toimus 12. jaan. s. a. kooli ruumes. Refereeris õpil. A. Antsov teemal: „Õpilaste isetegevusest Vabariigi algpäevil ja nüüd“. Võrdlemisi vähesel osavõtjate arvu tõttu oli ka sõnavõtjaid vähe. Vaidlusi algatas õpet. prl. M. Teder ja agaraks sõnavõtjaks oli õpil. A. Antsov. Koosolekul arutati õpilaste isetegevuse soikujäämise põhjusi ja leiti, et õpilased on üldiselt liig passiivsed isetegevuslikus töös. Koosolek lõppes kell 19. **A. Peerandi.**

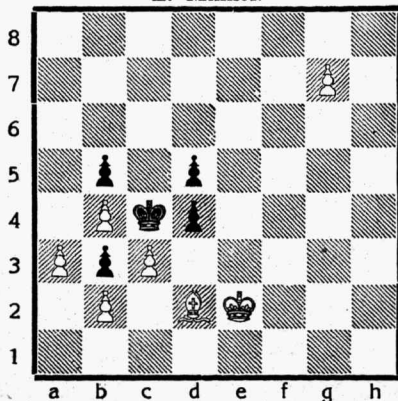
M A G E.

Ülesanne nr. 3.
E. Mikkel.

Valge algab ja võidab kolme käiguga.

Ülesanne nr. 4.
E. Mikkel.

Valge algab ja võidab nelja käiguga.

Ülesande nr. 2 lahendus.

Seis: valged: Kd3; V: c7, d8;
Oa4; E: c5, d4;
mustad: Ke6; Ef6.

Valge võidab kahe käiguga.

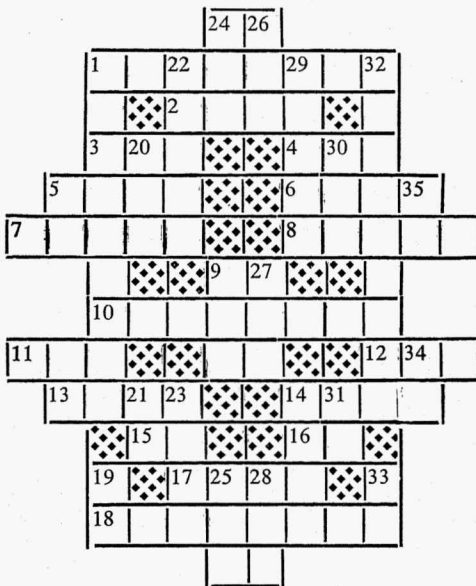
1. Vd8 — d5 Ke6: d5
2. Oa4 — b3 + ja matt.

Või 1. Ef6 — f5

2. Vd5 — d6 + ja matt.

Ristsõna-mõistatus.

Kokku seadnud R. Looga.

Paremalt pahemale: (1) tagatis, (2) naise nimi, (3) piimasaadus, (4) kodumaa raadiofirma, (5) tähtis toiduaine, (6) arv inglise keeles, (7) noor taim, (8) selgitama (3-ndas pöördes), (9) mõõtühik (lühendatult), (10) ladina kiri, (11) naeratab üksikuile, (12) ese, (13) tegelane „Tasujast“, (14) ma keelan, (15) eessõna (inglise keeles), (16) asesõna saksa keeles, (17) veega ümbritsetud maa, (18) värsiõpetus.

Ülevalt alla: (1) naiskasvataja, (19) eessõna liidetud artikliga (saksa keeles), (20) lille osa, (21) asesõna, (22) asesõna, (23) sirgelt edasi, (24) mitte naine (inglise keeles), (9) eessõna (saksa keeles), (25) poisi nimi, (26) väike, vilets maja, (27) küsiv sõna, (28) kodumaa raadiofirma, (29) linn Baltimaal, (14) kaanide maiusroog, (30) mitte amet, (31) asesõna (saksa keeles), (32) kooli juures õpilaste kodu, (33) asesõna, (34) määr- ja sidesõna (saksa keeles), (35) eitav sõna.

kirjutusmasinaid Erika ja Ideal.

Kergeid **mootorrattaid**, inglisis „Willers“ 125 cm.

Jalgrattaid firmadelt: Naumann, National.

Müügil oma vabriku **jalgrattad** firma „Saar“, mis varustatud tähega „S“, on tugeva ehitusega, võrratu kerge käiguga ja suurepärase välimusega. Saadaval kõik osad.

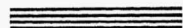
Õmblusmasinaid: Naumann, Vesta, Pfaff ja Husquarna.

Kr. Saar & Ko.,

Talinnas,
Viru tn. 3, telefon 461-20.

Tartus,
Raekoja tn. 2, telef. 6-94.

Kooli- tarbeasju

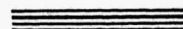

soovitab rikkalik-
kus valikus

FIRMA

KARL UNGER

ÜLIKOOLI 26,
TELEFON 5-57.

Kõige soodsamalt

ostate koolitarbeid

ja raamatuid

A. Saar'e

kirjutusmaterjali-

ja raamatukaup-

lusest

Tartus, Raekoja 2.

MUUSIKARIISTADE
TÖÖSTUS JA ÄRI
ED. UUDEL

Raekoja tän. 4.

Soovitame mõõdukate hindadega iga-
suguseid muusikariistu.

Toetage kodumaa tööstust!

Õpilaste p a r i m muusikariistade
muretsemiskoht.

Üllatus koolinoortele!

Lähemal ajal ilmub trükist

HERBERT NIILER'I

Korvpalli mängu õpetus.

Raamat on umbes 200 lehekülge
suur, sisaldab hulga sisuselgitavaid
jooniseid ja pilte ja on tarvilik ees-
kätt korvpalli õpetajale ja võimlemis-
õpetajatele, kuid ta on sama kasulik
igale mängijale ja sportlasele.

„POSTIMEHE“ raamatukaupl.

Tartu, Suurturg 16.

Iga teadlik eestlane ostab eesti ärist!

Kõik vajalikud paberkaubad, kirjutus-
materjalid, koolitarbed, tapeedid os-
tate suurel ja väikesel arvul

A. Vindi paberi- ja tapeedi-ärist „RÄPINA“

Tartus, Uueturu tän. nr. 9,
telefon 5-64.

P. KARMEL

Tartus, Võidu 16, Telefon 10-56.

FOTOTARVETE ÄRI: fotoaparaadid
plaadid / filmid / kemikaalid jne.
parimaist vabrikust / pildiraamide
müük ja piltide sisseraamimine.

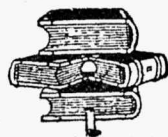
FOTO-ATELJEE: moodsaid ülesvõt-
teid nii elektri- kui ka päevavalgu-
sega / ülesvõtted organisatsioonides
amatöörtööde tegemine jne.

Pagari- ja kondiitriäri

P. POTTSEPP

Tartus, Ülikooli t. 34.

Telef. 12-79.

Kõige soodsamalt ostate pruugitud
raamatuid

Raamatuarist

„Sõber“

Tartus, Raekoja 10.

Tartu Linnapank

Tartus, Raekojas. Telefonid: 2-32 ja 11-32.

Aktiva.	Arvete seis 31. jaanuaril 1938. a.	Passiva.	
Kassa	34,193.11	Põhikapital	308,259.34
Hoiuarved	616,278.34	Tagavarakapital	50,476.31
Väärtpaberid	399,576.86	Amortisatsioonikapital	11,513.13
Väärtused	7,285.59	Hoiusummad	4,914,151.09
Diskonteeritud vekslid	3,331,023.07	Korrespondendid	37,579.60
Tähtajalised laenud	4,500.—	Väljaantud garantiid	84,379.94
Kontokorrent laenud	997,446.14	Mitmesugused kreditorid	11,390.15
Korrespondendid	88,843.56	Tulud	57,927.38
Garantii deebitorid	84,379.94	Muud passivad	34,745.34
Mitmesugused deebitorid	11,390.15	1937. a. puhaskasu	108,580.26
Vallasvara	16,824.15		
Kulud	5,712.15		
Muud aktivad	21,549.48		
	<u>Kokku: 5,619,002.54</u>		<u>Kokku: 5,619,002.54</u>

Soodsaim kirjutustarvete ostukoht on

Olga Palmas

Tartus, Võidu tn. 2.

Asutatud 1901. a.

Raamatuid

uusi ja tarvitatud.

Tapeete

maitserikkaid, odavaid.

Seemneid

aedvilja, lillede ja sööda-
juurikate kasvatamiseks

Ostate kõige soodsamini

F. Vanatalu

ärist Tartus, Võidu tn. 11.

Telefon 3-97.

OSKAR

KIPPASTO

MÜÜDUD JA
PARANDATUD
KELLAD
ON TÄPSED!

Võidu nr. 26, Tartus.

Soodsaim pagari- ja kondiitrisaaduste ostu- ja tellimiste-äri, kus kaup muutmatult püsib oma kõrge kvaliteedi juures, on

Pagari- & kondiitriäri

ANTSOV

Rüütli tän. 12, Tartus.

Telef. 10-48.

V. Raudsepp

Tartus, Võidu 10.

Alati saadaval värsket kõrvetatud kohvi, maiustusi kõigilt paremailt tööstusilt, kõrgeväärtslikke koloniaalkaupu, konserve, juustu jne.

KÕIGE SOODSAMALT OSTATE
IGASUGU MAIUSTUSI JA LÖUNAMA
AA PUUVILJU

Maiasmoka

juurest

VÕIDU TN. 17, TELEF. 16-44.

**SIMENE EESTI
MESIKOOGI-
TÖÖSTUS**

Lilleäri „Flora“

Tartus, Rüütli tn. 10.

Soovitan odavate hindadega kõik-sugu õitsevaid lõik- ja potililli ja lillekorve.

Dekoratsioonide, pärgade ja muud tellimused täidetakse korralikult ja maitsekalt.

J. LILL

TARTUS, VÕIDU 29.

Hind 35 senti.